

Langzame groei

De meeste uitvaartverzorgers passen thanatopraxie alleen toe in bijzondere gevallen. Als een opbaring misgaat, is de behandeling lang niet altijd effectief.

Sinds bijna zeven jaar is thanatopraxie voor iedereen in Nederland toegestaan. Op dit moment wordt, volgens cijfers van het Nederlands Instituut voor Thanatopraxie (Nit), ongeveer in vier procent van de overlijdens tijdelijk gebalsemd. Er zit nog groei in, maar de hoge aantallen uit sommige andere landen zullen we hier niet halen. Dat past niet in onze opbaarcultuur.

Conditie

Sommige uitvaartverzorgers zijn erg enthousiast over thanatopraxie, zoals Constantijn Koen (zie pag. 11), anderen passen de lichte balseming nooit toe. En de meeste uitvaartverzorgers doen dit alleen in bijzondere gevallen. Als er kinderen in het spel zijn, als de opbaartijd lang is en nabestaanden – die bijvoorbeeld uit het buitenland overkomen – nog afscheid willen nemen, bij extreme warmte of als er onweer in de lucht zit, als het lichaam in een extreem slechte conditie verkeert of juist bij een onverwacht overlijden met een buik vol onverteerd eten. En natuurlijk als nabestaanden er expliciet om vragen, of bezwaren hebben tegen het geluid van een bedkoeling, of zo'n koelplaat lelijk vinden (zeker met een vastgevroren dierbare eraan). Bij kleine kinderen wordt het als een voordeel genoemd dat het kindje nog vastgehouden kan worden na thanatopraxie.

Thanatopraxie wordt nogal eens ingezet als het misgaat met de opbaring, maar is dan niet altijd effectief. Thanatopracteur Pauline Wouters: "Na een paar dagen op een bedkoeling zijn er zoveel lichaamscellen kapot gevoren dat er geen goede circulatie meer is. Dan kun je met de thanatopraxievloeistoffen niet overal komen. En de ontbinding is vaak al in een vergevorderde staat."

Doen we het thuis?

Sommige thanatopracteurs voeren de behandeling thuis uit, anderen werken alleen in aflegruimtes (zie pag. 16-17). Een andere vraag is welke balsemvloeistoffen er gebruikt worden. Er zijn bedrijven die werken met vloeistoffen zonder formaldehyde, vanwege de gezondheidsrisico's voor overledenenverzorgers (en – in veel mindere mate – voor nabestaanden). De meeste thanatopracteurs geven echter de voorkeur aan een vloeistof met een lichte concentratie formaldehyde, omdat zij vinden dat het effect beter is dan bij vloeistoffen zonder deze kankerverwekkende stof. Het risico op inademen of lekken achten zij miniem. Manuela van Roden, secretaris van Nvoa-Vesalius, beroepsvereniging van (onder andere) thanatopracteurs, waarschuwt echter voor het risico van balsemvloeistoffen, vooral tijdens het vervoer. "Je zult een auto-ongeluk krijgen en een fles breekt. Geen hulpdienst zal je helpen als het ruikt naar formaldehyde of alcohol (de basis voor niet-formaldehyde bevattende balsemvloeistoffen; red.), voor ze weten welke stof je vervoert." Haar advies: vervoer de balsemvloeistoffen in een goed gesloten bak met een absorptiemat en gevarencard- en sticker. <

Samenwerkende thanatopracteurs

Onlangs is de Belangengroep Samenwerkende Thanatopracteurs in Nederland opgericht, een verzelfstandiging van een werkgroep van het Nit. De Belangengroep is er voor contacten tussen de professionals en organiseert meetings waarin (praktijk)kennis wordt overgedragen en casussen worden behandeld. Ook fungeert zij als vraagbaak voor uitvaartverzorgers en thanatopracteurs. Het Nit richt zich op wet- en regelgeving, het afnemen van examens en het registreren en verder doorontwikkelen van de kwaliteit van thanatopraxie in Nederland.

Thanatopraxie in cijfers

Aantal thanatopracteurs

- > Een schatting van Nvoa-Vesalius, Docendo en Nit: zo'n 50 opgeleid, tussen de 35-40 actief.

Geregistreerd

- > Nit: 26 thanatopracteurs;
- > Nvoa-Vesalius: 10 thanatopracteurs.

In dienst

- > Van de uitvaartverzekeraars heeft alleen Dela nog (drie) thanatopracteurs in dienst. Ook Cmo heeft drie thanatopracteurs in dienst. De meeste thanatopracteurs werken inmiddels zelfstandig.

Kosten

- > De kosten van een behandeling liggen rond de vijfhonderd euro.

Klachten

- > Ombudsman uitvaartwezen Marliz Schellekens kreeg nog geen klacht over thanatopraxie.

Nieuwe vloeistof

Mortuariumbeheerder Cura Mortu Orem (Cmo) experimenteert momenteel met een vloeistof op basis van bacteriën (Post Mortem Care Professional, zie ook pag. 9), die (gedurende drie dagen) de deling tegengaan van de micro-organismen die de ontbinding veroorzaken. Zo kunnen ze geur, verkleuringen en zwellingen voorkomen. Zorgmanager Heleen van den Tol-Nelisse: "Onze specialisten gebruiken deze vloeistof nu al voor buikpuncties. We willen onderzoeken hoe het werkt als balsemvloeistof. We experimenteren met kleurstoffen om het gewenste effect te bereiken." Van Roden, van Nvoa-Vesalius, heeft wel wat vragen, omdat dit een nieuw middel is: "Op de verpakking staat niet wat erin zit; ook bacteriën kunnen schadelijk zijn. En werken ze na het gebruik van medicijnen? We weten immers van een overledene niet waaraan hij overleden is en welke stoffen er in het lichaam aanwezig zijn. Van formaldehyde weten we wat het doet en hoe we ermee om moeten gaan, van onbekende stoffen kennen we de mogelijke gevaren niet."